

ZÁPAD MUSÍ BÝT ZNIČEN

Jan Horník

**Putin naplňuje Duginovy
mesianistické vize**

**ÚSTR
ARGO**

**Jan HORNÍK: *Západ musí být zničen.*
Putin naplňuje Duginovy mesianistické vize.
ÚSTR – ARGO, Praha 2024**

ROMAN JOCH

Jan Horník, spolupracovník Post Bellum, Českého rozhlasu i Ústavu pro studium totalitních režimů, je autorem knihy *Proč Holocaust: Hitlerova vědecká mesianistická vražda* z roku 2009, v níž ukazuje konzistenci Hitlerova myšlení. Hitler vycházel z mylných (a šílených) premis, ale konzistentně jejich implikace dovedl do konce. Tou premisou byl darwinismus aplikovaný na národy a rasy; cestou k pokroku a vyšší kvalitě je boj o životní prostor (*Lebensraum*), proto válka mezi národy má progresivní funkci. Válka až do totálního vítězství jedné nad druhými. Jenže Židé tehdy neměli vlastní stát, proto žili – podle Hitlera jako parazité – v jiných národech. Tím prý ohrožovali pokračování evoluce. Proto holocaust, zničení brzdy evoluce, a tudíž pokroku. Originální teze, ale Horníkem dobře argumentovaná. Mimochodem, na závěr uvádí poslední úvahy Hitlera z konce války. Nelitoval toho, že zmařil bezpočet nevinných lidských životů a jeho Německo bylo v ruinách, ale konstatoval, že německý národ zklamal důvěru svého Vůdce, proto si zaslouží svůj osud, otroctví, ale on, Hitler, i tak rozpoutáním války dobře posloužil evoluci a pokroku, protože se ukázalo, kdo je ta skutečná panská rasa: na Sibiři zocelení Rusové, kteří tudíž mají právo vládnout a celou Evropu zotročit. Šílené, ale v rámci jeho myšlení konzistentní.

Nyní vydal Horník svou druhou knihu o myšlení a názorech ruského mystika a filosofa Alexandra Dugina a o tom, jak tento vědomě či podvědomě ovlivnil názory a jednání Vladimíra Putina, prezidenta, resp. vládce a diktátora Ruské federace.

Mladý Alexandr Dugin se na přelomu osmdesátých a devadesátých let 20. století, v době rozpadu Sovětského svazu a jeho impéria, hlásil k tzv. nacionálnímu bolševismu, který hodlal kombinovat „nejlepší“ rysy fašismu/nacismu a sovětského komunismu. Jeho vlajkou byla rudá vlajka s bílým kruhem uprostřed a v něm nikoli hákový kříž, ale překřížené černé srp a kladivo. Později tento směr (částečně) opustil a přišel s vlastní, Čtvrtou politickou teorií (Horník používá zkratku 4PT). Podle Dugina v moderní době existovaly tři velké politické teorie, každá z nich neadekvátní. Byly to liberalismus (široce chápáný jako západní svobodná společnost), socialismus/komunismus a fašismus/nacismus. Subjektem liberalismu je jednotlivec, komunismu třída, fašismu národ/rasa. Komunismus a fašismus jsou poraženy či zdiskreditovány, liberalismus stále žije a kope, a to je podle Dugina problém. Má ho nahradit právě 4PT, jejímž subjektem je heideggerovské *Dasein*, což lze přeložit jako „tady a teď“, nebo „bytí tady“, ale v podstatě to znamená u Dugina národ, protože podle něho je člověk primárně Němec, Francouz, Rus, Číňan, atd., a až pak je

člověk, tedy příslušník lidstva a lidství. Pro Dugina je zásadní partikularismus a nepřitelem univerzalizmus. Ale podstatné je, že on je heideggerián, tedy, jak uvidíme, není žádný konzervativce, ale patří k ultralevici a filosoficky má více společného se západními multikulturalisty než konzervativci. On v Rusku obhájí ruskou tradici a pravosláví nikoli proto, že jsou objektivně pravdivé a správné, ale proto, že jsou ruské, „tady a teď“. V Íránu či Arábii je zase správný islám; ne proto, že je objektivně a absolutně pravdivý, ale proto, že je „tam a teď“. Je to jejich *Dasein*.

Liberalismus považuje za totalitní kvůli jeho univerzálním nárokům; je za svobodu a lidská práva všech. To je podle Dugina totalitní nárok.

Geopoliticky vnímá dějiny jako soupeření mezi námořními a pevninskými mocnostmi („civilizace moře“ versus „civilizace pevniny“), v dnešní době Atlantida versus Eurasie. První vedou Spojené státy, druhou Rusko – a Eurasie má optimálně sahát od Lisabonu po Vladivostok. Dlouhodobá mírová koexistence mezi oběma bloky je podle Dugina nemožná.

Na liberalismu mu vadí především klíčová role jednotlivce; tu je nutné zlomit a jednotlivce podřídí celku. Podle Dugina celá západní filosofie, Platón, Aristotelés, středověké křesťanské myšlení, novověké myšlení, Hegel, Nietzsche – to všechno byly samé omyly. A rozpoznal to až Heidegger. Chybou bylo jejich pojmové myšlení a univerzální dosah pojmů. Z tohoto pohledu (to však Dugin otevřeně neříká, jen to naznačuje) jsou špatné i křesťanství a islám, protože se považují za univerzálně pravdivé. Sv. Pavel, sv. Augustin, sv. Tomáš, Al-Ghazálí, Ibn Chaldún – všechno špatně.

Západ (liberální Západ) dospěl ke svému konci a nyní nastává heideggerovský „Nový začátek“. „*Dasein* existuje národně“; národ je důležitější než člověk. Mimochodem, jen na okraj; jeden z nejinteligentnějších křesťanských myslitelů a apologetů 20. století C. S. Lewis ve svém stěžejním díle *K jádru křesťanství* napsal přesně opačnou větu. Kdyby člověk žil těch sedmdesát, osmdesát let, národ by byl důležitější než člověk, ale v jádru křesťanství je koncept nesmrtelné duše člověka, život věčný, biologickou smrtí existence člověka, jeho vědomí, vzpomínek, paměti, nekončí, ale člověk existuje dál (v nebi, očištění, což znamená nakonec v nebi, anebo v pekle). Proto člověk, jeho osud, spása, jsou důležitější než jakýkoli národ nebo stát. Jenomže Dugin by určitě Lewise označil za zlého a dekadentního západního liberála... Dugin je kolektivist.

A taky morální a hodnotový relativista; jiné správné hodnoty jsou v Rusku, jiné v Arábii. Problém je Amerika, je to národ bez kořenů; vlastně to ani není národ, jen shluk jednotlivců. Navíc tvrdí, že některé pravdy jsou samozřejmé, některé hodnoty univerzální. Přitom podle Dugina je člověk funkcí politiky, to politika (tj. stát) nám dává naši lidskou identitu, strukturu a může ji taky měnit. Svoboda nepatří a nemá patřit člověku, nýbrž *Dasein*, tj. etniku, společnosti, státu. Univerzalizmus je podle Dugina rasismus; tvrdit, že některé místní zvyky v jiných kulturách a civilizacích jsou špatné, je projevem rasismu Západu (opět; jak liberální, tak křesťanský názor

je přesně opačný; rasismem by bylo tvrdit, že lidská práva a svobody patří pouze Západu či bělochům, ale místní vládcové mimo Západ si s domorodými lidmi mohou dělat, co chtějí – implikací tohoto tvrzení by totiž bylo, že ti místní lidé jsou oproti lidem Západu či bělochům méněcenní, tudíž rasismus).

Co z tohoto náhledu na člověka a Západ Dugin vyvozuje? Všichni mají být proti Západu; dějinnou misí Ruska je bojovat proti liberální hegemonii Spojených států a zlomit ji. Rusko má vytvořit celosvětovou koalici proti Spojeným státům. Jádrem této koalice je Eurasie pod vedením Ruska a spojenci mají být všichni ostatní: Čína, islámské země, ať už sunnitské nebo šiitské (nejsem si jistý, jestli nepřeceňuje možnosti jejich spolupráce...), africké země, atd. Podle hesla „nepřítel mého nepřítele (Ameriky) je můj přítel“.

V závěrečné části věnované Duginovi a před přistoupením ke kapitole o Putinovi Horník zdůrazňuje levicový charakter 4PT. Kritika moderního, levicového liberalismu, který akcentuje privilegia levicí oblíbených menšin, je z konzervativních pozic potřebná a žádoucí. Ale Dugin odmítá i klasický liberalismus, který hájí skutečná lidská práva – na život, svobodu projevu, svědomí, náboženskou svobodu. Dugin jako kulturně a historicky podmíněný relativista je v rozporu sám se sebou: tvrdí, že žádné univerzální pravdy nejsou, ale tvrdí to s univerzální platností. Sám si nárokuje univerzální pravdu platnou pro všechny kultury. Z tohoto relativismu pak paradoxně vyvozuje ultratradicionalismus všech kultur: v každé je její tradice pravdivá jenom proto, že tam je (*Dasein*). Člověk by tedy mohl říci, že podle něj je na Západě správný princip „*ladies (and children) first*“; když se potápí loď (např. Titanic), zachraňujeme především ženy a děti, a muži se pro ně obětují; ale v hinduistické Indii je správná *satí*, upalování vdov zaživa; a v Afghánistánu jsou správné jedenáctileté „nevěsty“. Je to ta nejpokleslejší forma „konzervatismu“ (všechno, co je, je správné – jenom proto, že to je), která však filosoficky vychází z postmoderního heideggerovského relativismu. A že toto je antitezí Západu, to musíme Duginovi uznat. Takže relativismus, kolektivismus a Duginovo pojetí člověka, které likviduje jeho samostatnou bytost, činí ze 4PT další formu moderní levice. To všechno a k tomu ještě protizápadní paranoia: Západ má prý Rusko za úhlavního nepřítele a expanze na úkor Ruska je prý doslova zakódovaná do samotné podstaty Spojených států a NATO.

Když vypukla válka v Gaze útokem Hamásu proti Izraeli, Dugin napsal: „Mocnosti islámského světa, které stále sní o zprostředkování [...] izraelsko-palestinského konfliktu, jsou zrádci islámu a lidstva. Islámský svět potřebuje konsolidaci [...] Zůstaňte silní – vytvořte pól nového multipolárního světa. Zničme jednou provždy hegemonii Západu [...] Přijímáme výzvu [...] Potřebujeme alternativu. Změna je možná. Západ musí zemřít.“

Nyní k Putinovi. On vnímá ukrajinský režim ustavený v roce 2014 jako Antirusko, respektive „antimoskevské Rusko“. Dle Putina je nepřijatelné, aby na historickém území velkého Ruska byl jiný „ruský“ (tj. východoslovanský) stát, který je politicky

jiný než moskevské Rusko. To by bylo podle něj existenciálním ohrožením Ruska, a tudíž nepřijatelné: „... je to otázka života a smrti [...] jde o existenci naší země.“ (Zajímavé. Mnozí z nás si myslíme, že v rusko-ukrajinské válce nikdy nešlo o to, jaká vlajka má vlát nad Moskvou – samozřejmě ruská –, ale vždy šlo o to, jaká má vlát nad Kijevem, zda ukrajinská, anebo ruská...)

Podle Putina studená válka stále pokračuje, Západ chce rozdrobit Rusko a Evropa je nesvéprávnou kolonií Spojených států, protože se nechce stát přirozenou součástí Eurasie coby její západní výběžek. Jenže doba se mění, už nadále nebude unipolární svět (s jediným pólem představovaným Spojenými státy), nýbrž nastane „symfonie civilizací“. „Existuje mnoho civilizací a žádná není lepší nebo horší než jiná. Jsou si rovny...“

Příčemž Rusko je „stát-civilizace“, zároveň rozmanité i soběstačné. Práva na sebeurčení mají jen civilizace (jakou je Rusko, islámské země jako celek), nikoli malé státy jako Ukrajina. Ukrajina je totiž – a má být – součástí velkoruského národa a eurasijského prostoru řízeného z Moskvy. Právo žít po svém má jen ten, kdo je dostatečně silný a velký. Putin doufá ve strategické oddělení Evropy od Spojených států v budoucnosti. (Můžeme dodat, aby se stalo západním výběžkem Eurasie od Lisabonu po Vladivostok ovládaným Ruskem a řízeným z Moskvy.)

Jakýkoli univerzalizmus, univerzální nárok na platnost hodnot Putin stejně jako Dugin vnímá coby rasismus. Naopak, všude mají platit místní „tradiční“ hodnoty; v Rusku ruské, v Číně čínské, v Íránu íránské. Putin to chápe tak, že tam mají vládnout právě ty režimy, které tam momentálně vládou. A vládnout nad svými poddanými jakkoli chtějí, tj. suverénně. To však vyvolává otázku, který režim je v těch zemích skutečně tradiční, odpovídající jejich tradicím? V Číně Čankajškův, z něhož se vyvinul současný tchaj-wanský, anebo Mao Ce-tungův, z něhož se vyvinul ten Si Ťchin-pingův? (Ve své době byl Čankajšek konzervativce a Mao revolucionář.) A v Íránu monarchistický, šáhů z rodu Páhloví, anebo Chomejního a ajatolláhů? Oni provedli to, čemu říkali „islámská revoluce“, a jejich pretoriánská garda má název Íránské islámské revoluční gardy. „Revoluční“, hmmm, to nezní příliš „tradičně“ či tradicionalisticky...

Podle Putina je Rusko svou válkou proti Ukrajině, za její dobytí a navrácení zpět do ruské civilizace, bojovníkem za svobodu všech civilizací proti totalitnímu liberalismu Západu (Spojených států) s jejich (neo-)liberálními univerzalistickými, proto nutně totalitními choutkami.

Ať posoudí každý sám, zda a do jaké míry Putin vědomě či podvědomě hlásá Dugina.

Jan Horník to tam jasně vidí a já také.